

02/2017

ELÄKETURVAKESKUKSEN TUTKIMUKSIA

TIIVISTELMÄ

Sanna Tenhunen, Ilpo Airio, Olli Kangas,
Karoliina Koskenvuo ja Susan Kuivalainen (toim.)

Eläketiedon merkitys

Suomalaisten mielipiteet vuoden 2017 eläkeuudistuksesta

Tutkimuksessa selvitettiin kokeellisella kyselytutkimuksella, miten vuoden 2017 eläkeuudistus tunnetaan ja miten eläkkeitä koskeva informaatio vaikuttaa tietoon ja näkemyksiin uudistuksesta. 25–62-vuotiaista koostuva tutkimusjoukko jaettiin kahteen taustatekijöiltään samankaltaiseen ryhmään. Ensimmäiselle ryhmälle postitettiin marraskuussa 2015 eläkeuudistuksesta kertova esite. Toinen ryhmä ei esitettä saanut (vertailuryhmä). Kyselyyn vastasi kaikkiaan 1 835 henkilöä, joista noin puolet oli saanut esitteen. Eläketiedon vaikutuksia arvioidaan tässä tutkimuksessa vertaamalla näiden kahden eri ryhmän vastauksia.

Moni tutustui eläke-esitteeseen

Valtaosa esitteen saaneista oli tutustunut jollain tasolla siihen. Noin joka neljäs kertoi lukeensa esitteen kokonaan ja vajaa puolet oli lukenut sen osittain. Useimmin esitteeseen olivat tutustuneet 50 vuotta täyttäneet. Alle 50-vuotiaista vastaajista noin kaksi kolmesta oli lukenut esitteen ainakin osittain, kun tätä vanhemmista esitteeseen oli tutustunut lähes neljä viidestä. Selvästi yleisin syy esitteen lukematta jättämiselle oli ajan puute. Miltei kaksi kolmesta esitteeseen tutustumatta jättäneistä ilmoitti sen syyksi.

Enemmistö vastaajista oli saanut tietoa eläkeuudistuksesta, vaikka kysely tehtiin noin vuosi ennen eläkeuudistuksen voimaantuloa. Vain joka kuudes vastaajista ilmoitti, ettei ollut saanut mistään tietoa. Tavanomaisin tiedonlähde oli perinteinen media (radio, televisio sekä sanoma- ja aikakauslehdet).

Eläke-esitteen saaneet tunsivat eläkeuudistuksen paremmin

Eläke-esitteen saaneet vastaajat sekä kokivat useammin tuntevansa eläkeuudistuksen että tunsivat paremmin eläkeuudistuksen keskeisiä periaatteita. Eläkeuudistuksen koki tuntevansa hyvin tai melko hyvin joka kolmas eläke-esitteen saaneista, kun vertailuryhmästä näin teki vain joka kuudes. Eläke-esitteen saaminen nosti todennäköisyyttä tuntea eläkeuudistus hyvin tai melko hyvin yli kolminkertaiseksi.

Hyvin eläkeuudistusta tuntevien osuus oli eläke-esitteen saaneiden joukossa korkeampi molemmilla sukupuolilla, kaikissa ikäluokissa, kaikilla koulutustasoilla ja kaikissa tulo- luokissa. Ero koetussa tiedon tasossa esitteen saaneiden ja vertailuryhmän välillä oli suurin pienituloisilla sekä perus- ja keskiasteen suorittaneilla. Näissä ryhmissä eläke-esitteen vaikutus oli suurin. Eläke-esitteen saaneiden joukossa hyvin uudistusta tuntevien osuus kaksinkertaistui kaikilla koulutustasoilla.

Eläke-esitteestä lisätietoa eläkkeen määrään vaikuttavista asioista

Eläkeuudistukseen liittyviä periaatteita tunnettiin pääasiassa hyvin. Noin 70 prosenttia vastaajista ajatteli eliniän kasvamisen vaikuttavan eläkkeitä pienentävästi ja lähes 90 prosenttia tunsu eliniän kasvun eläkeikää nostavan vaikutuksen. Suurin osa (noin 60 prosenttia) vastaajista tunsu myös eläkkeelle siirtymisen myöhentämisen eläkettä korottavan vaikutuksen. Käsitys eläkkeen karttumisen muutoksesta tunnettiin huonommin. Vastaajista hieman alle puolet ajatteli eläkettä karttuvan uudistuksen jälkeen vähemmän kuin ennen uudistusta, ja reilu neljännes uskoi karttumien säilyvän entisellä tasolla.

Eläke-esitteen saaneet tunsivat eläkeuudistuksen periaatteita useammin. He kokivat vertailuryhmää harvemmin, että eläkettä karttuu vähemmän vuoden 2017 uudistuksen jälkeen. Samoin he katsoivat vertailuryhmää useammin, että eläkkeelle siirtymisen lykkäämisen myötä eläkettä karttuu enemmän. Elinajan pitenemisen vaikutuksista eläkeikään tai eläkkeen suuruuteen vastaajat olivat hyvin samanmielisiä riippumatta siitä, olivatko he saaneet esitettä tai eivät.

Eläkkeelle siirtymisen joustoja kannatetaan ja harkitaan laajasti

Sopivimpana eläkeiän alarajana pidettiin noin 63 vuotta ja ylimpänä eläkeikänä noin 67 vuotta. Keskimäärin vastaajat suunnittelivat siirtyvänsä eläkkeelle 65-vuotiaina. Nuoremmilla vastaajilla aiottu eläkeikä oli korkeampi kuin vanhemmissa ikäluokissa. Ikäluokille määritellyt vanhuuseläkkeen alarajoja lähimpänä arviot omasta eläkeiästä olivat alle 35-vuotiaiden ikäryhmässä ja kauimpana 35–49-vuotiaiden ikäryhmässä. Ylipäänsä vastaajien arviot omasta eläkeiästään olivat lähempänä vanhuuseläkkeen ala- kuin ylärajoja. Naiset suunnittelivat jäävänsä eläkkeelle miehiä myöhemmin. Myös korkeampi koulutus ja parempi terveydentila lisäsivät todennäköisyyttä olla korkeamman eläkeiän kannalla.

Eläkeiän joustoja kannatettiin myös työtehtävien raskauden perusteella. Suurin osa vastaajista ajatteli, että työtehtävien ja ammattien henkisen ja fyysisen vaativuuden tulisi heijastua eläkeikään. Noin 90 prosenttia vastaajista piti työn ruumiillista vaativuutta ja 75 prosenttia henkistä vaativuutta tekijöinä, joiden tulisi vaikuttaa eläkeikään. Eläke-esitteen saamisella ei ollut yhteyttä eläkeikä tai työuraeläkettä koskeviin mielipiteisiin.

Vastaajista neljä viidestä ilmoitti voivansa harkita eläkkeelle siirtymisen lykkäämistä tai varhentamista, viidennes molempia. Pelkästään lykkäämistä harkitsivat keskimääräistä useammin korkeakouluasteen ja perusasteen suorittaneet. Keskiasteen suorittaneet puolestaan harkitsivat lykkäämistä keskimääräistä harvemmin. Varhentaminen puolestaan oli erityisesti yli 50-vuotiaiden ja keski- tai perusasteen koulutuksen käyneiden suosiossa.

Eläke-esitteen saaminen ei heijastunut suoraan joustojen harkintaan. Sen sijaan lykkäyksen eläkettä korottavan vaikutuksen tunteminen vaikutti varhentamisaikaita pienentävästi ja lykkäysaikoja korottavasti.

Eläke-esitteen saaneet kokivat uudistuksen oikeudenmukaisemmaksi

Eläkeiän sitomista elinajan odotteeseen ja karttumien yhdenmukaistamista pidettiin yleisesti oikeudenmukaisina. Eläke-esitteen saaneiden ja vertailuryhmän välillä ei ollut eroa. Sen sijaan yleisemmässä arviossa uudistuksen oikeudenmukaisuudesta ryhmien välillä oli selkeä ero. Eläke-esitteen saaneet pitivät eläkeuudistusta useammin oikeudenmukaisena kuin ne, jotka eivät saaneet esitettä. Myös ”ei osaa sanoa” -osuus oli huomattavasti pienempi esitteen saaneiden ryhmässä kuin vertailuryhmässä. Eläke-esitteen vaikutus kulki lisääntyneen tietämyksen kautta. Esite lisäsi tietämystä, millä puolestaan oli taipumus lisätä järjestelmän yleistä kannatusta.

Noin puolet vastaajista oli huolestuneita eläkkeensä riittävydestä ja eläkeiän noususta. Kolme viidestä vastaajasta koki olevansa huolissaan eläkejärjestelmän taloudellisesta kestävydestä. Nuoret, miehet, korkeammin koulutetut ja hyvätuloiset olivat keskimääräistä vähemmän huolissaan eläkeasioista. Eläke-esitteen saaneiden ja vertailuryhmän välillä ei ollut eroja huolestuneisuudessa eläkkeiden riittävydessä, eläkeiän nousemisesta tai eläkejärjestelmän taloudellisesta kestävydestä. Esitteellä oli kuitenkin epäsuora vaikutus huolestuneisuuteen tiedon tason kohoamisen kautta.

Aineistotilaukset:

www.etk.fi › Julkaisut › Tutkimuksia › Eläketiedon merkitys: suomalaisten mielipiteet vuoden 2017 eläkeuudistuksesta

tai aineistotilaukset@etk.fi

ISBN 978-951-691-262-5 (nid.)

ISBN 978-951-691-263-2 (PDF)

ISSN 1236-3049 (painettu)

ISSN 1798-7482 (verkkajulkaisu)

Eläketurvakeskus
PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Eläketurvakeskus
00065 ELÄKETURVAKESKUS
Puhelin 029 411 20
Faksi 09 148 1172

Pensionsskyddscentralen
00065 PENSIONSSKYDDSCENTRALEN
Telefon 029 411 20
Fax 09 148 1172

Finnish Centre for Pensions
FI-00065 Eläketurvakeskus Finland
Telephone +358 29 411 20
Fax +358 9 148 1172

www.etk.fi
› julkaisut